

Helena Němcová

**Andula
a ty druhé**

Helena Němcová
Andula

Eroika

© Helena Němcová, 2007

© Eroika, 2007

ISBN 978-80-86337-71-5

Helena Němcová

Andula

Andula se protáhla s rukama nad hlavou a potlačila chuť zívnout. Ještě půl hodiny a padla – proč se vlastně těším na padla, když mě čeká donekonečna totéž, nákup, večere, žehlit nebo něco přeprat, stokrát rozsoudit války, které mezi sebou vedou holky a nad nimiž Jirka shovívavě mávne rukou, a spát. Ráno nanovo a dokolečka dokola. Zavrtešla se na židli a něco ji zašimralo na lýtku, bodejt, zase puštěný oko, ty punčocháče jsou vážně na jedno použití! Věrka s Lídou jsou ve vedlejší místnosti skloněné nad počítači, v radiátorech tichoučce ševelí, je klid, snad už nikdo nepřijde a budeme to moct zabalit. Hanka má zaplaťpánbůh tenhle týden školení, ne že by byla moc přísná šéfová, ale dokáže bejt protivná a kousavá, bodejt, pro krásu by ji nezavřeli, a tak má mindrák, vlastně je to chudák holka, chytrá, to se musí nechat, schopná, ale šeredná. To je pro ženskou dřív nebo pozdějc vždycky špatný.

Klapnutí dveří vyrušilo Andulu z přemítání – čert sem nese Rambouskovou, největší drbnu v celém širém okolí, jednu tašku nacvaknutou nákupem, druhou sladáky nejhoršího kalibru, polyká to po kilech, že ji to baví! Andula roztahuje pusu do líbezného úsměvu, s bábou je záhodno být zadobře, nebo člověka roznese třeba jen kvůli tomu, že se nepodíval tak, jak by si přála.

„Dobrý večer, paní Rambousková,“ sladce ji oslovila. „Cože tak pozdě, už bude skoro tma!“

„Nojo, Andulko, vidíte sama, mladá mi napsala, co mám nakoupit, sotva to táhnu a v pěti krámech jsem to sháněla, já nevím, že je tak líná a nevobstará si to sama, tadyhle starou ženskou honí po všech čertech a sama –

darma povídat! Hihňá se po večerech v recepci s hostama, a člověk tadyhle aby si nohy uběhal a ruce vytahal až ke kolenům!“

Copak ty nákupy, ty ti asi dlouho netrvají, ale než se vykecáš se všema babama, který potkáš, to dá zabrat!

„Tak už jste to přečetla, jakpak se vám to líbilo?“ sbírá Andula hromádku knížek.

„No moc, copak vy dovedete poradit, jste taková miloučká, já Toníkovi vždycky říkám, copak Andulka, to by byla žena pro tebe, a ne ta tvoje rozcapená královna!“

To bych to popadla, ten tvůj Toník je nedělák a ožrala, mladá dře na všechny, jen se divím, že je už dávno nechytla za flígr a nevyrazila!

„Víte, nejlepší byla ta vo tom šlechtici, co si ho musela vzít ta mladá a vona ho vůbec nemilovala, protože byl starší a vošklivej a protivnej, a milovala toho mladýho a ten starší je načapal v posteli a pak se zabil na lovu a vona si toho mladýho vzala,“ shrnula Rambousková obsah přečteného díla do jedné věty. „Kdybyste tam zase měla něco takovýho nebo podobnýho, to bych si početla. Víte,“ naklonila se důvěrně přes pultík, „vony ty dnešní spisovatelky si libujou v popisování těch postelovejch věcí, ale mě to vůbec nepohoršuje, dyť to přece patří do života, no ne?“

Jo, to se ví, že tě to nepohoršuje, vidím tě, jak nad tím slintáš a vychutnáváš každé slovo, každou větu!

„Já vám něco najdu, paní Rambousková, když ale s vámi je potíže, už jste nám přečetla skoro celou knihovnu,“ usmívá se Andula a jde se hrabat do regálu. Rambousková za ní.

„Kdepak celou knihovnu, víte, že ty filozofije já nečtu, to je moc keců vo ničem, jen hledejte něco zamilovanýho, nejradši historickýho, ale může to bejt i z dnešní doby, to se taky hezky čte, zvlášť vod těch americkéjch spisovatelek,

třeba něco z Holyvůdu, člověk se doví, jak to tam chodí, samá droga a samej chlast a pak prej umění," vyprskla poslední slovo jako pecku z třešně. „No vono to asi mezi těma našejma umělcema není vo nic lepší – co říkáte?“ obrací se k Andule, ale ta už sebrala komínek vybraných knih a vrací se zpátky k pultíku.

„Tady si to, paní Rambousková, v klidu prohlídněte a vyberte si,“ mrskla okem po hodinách, za pět minut pět. „Já si zatím pomalu složím věci, za chvilku budeme končit, ale ne, nemusíte spěchat,“ dodala, když viděla, že baba po ní šlehla okem. To víš, zejtra bys vykládala, že nám na lidech nezáleží, jen když vypadnem z práce přesně na minutu! Věrka s Lídou už vypnuly počítače, Lída vyndává z ledničky balíčky, no jo, to ona si v poledne nakoupila, aby teď mohla uhánět rovnou domů a vařit, chlap chce teplou večeři a čím dřív, tím líp, nemá se jít spát s plným žaludkem!

„Andulo, jdeš?“ ptá se Věrka a dopíná si kabát.

„Ještě ne, počkám, až si paní Rambousková v klidu vybere knížky, nespěchám,“ nadskakuje Andula a posílá babu ke všem čertům.

„Tak čau, já letím, mám za chvilku rande, jdeme na večeři a pak asi na disko!“ práskla Věrka dveřmi a je pryč.

„Ty mladý jsou jako blázni!“ ulevila si Rambousková. „Víte, že prej ta Věra chodí se ženatým?“

„Prosím vás, jak to víte?“ diví se Andula, přestože to dávno ví a je jí to jedno.

„Člověk když chce, dozví se všechno,“ plácla Rambousková dlaní na hromádku knížek. „Tak tydle si vezmu všechny, kdepak, já to pořád říkám, že vy jste nejšikovnější z celý knihovny! A copak budete vařit k večeři, když přijdete tak pozdě domů? Helejte, už se pomalu stmívá a to je teprve pět hodin, no co bysme chtěli, konec března,

březen, za kamna vlezem, ale za chvíli bude vopravdu jaro – těšíte se?“

„Musím teprve něco nakoupit, ještě jsem se nerozhodla, uvidím, co mají,“ Andula by babu nejradši viděla za devátou stěnou, ale ta ne a ne se hnout.

„To bych vám teda, Andulko, radila, abyste si vždycky v neděli udělala program, co budete příští týden vařit, já to tak dělám celý život a věřte, že je to dobrý! To mě naučila moje maminka, to víte, kór za války, to se muselo přemejšlet, aby to nebylo drahý a všichni se najedli, no zaplaťpánbůh jsme to ve zdraví přežili, bylo nás pět dětí, to se měli naši co vohánět, kdepak dneska, tak nejvíc dvě a ta naše mladá vůbec děti nechce, věřila byste tomu?“

To víš, že věřila, musí se spolehnout jenom sama na sebe a ještě dítě, to aby se dočista zbláznila! A tebe k tomu, do všeho jí kecáš, všechno dělá špatně, ta aby chudák se zaživa dostala do nebe!

„No, snad taky jednou budou mít, není jí ještě tolik, teprv pětadvacet – tak, tady to je,“ přisunula k Rambouskové hromádku knížek. „Já vám to pomůžu dát do tašky!“ je vtělená ochota, aby už bába konečně vypadla.

„Vy ještě nejdete?“ diví se Rambousková a jezdí očima na všechny strany, snad tam nehledá schovaného milence, se kterým tady budu vyvádět, až za ní zaklapnou dveře?

„Ne, až za chvíli, musím to tady sklidit, všechno zavřít,“ vstává Andula a vyprovází Rambouskovou ke dveřím.

„Tak si hezky počtete a pak mi řeknete, která byla nejlepší,“ zavřela za ní dveře a rychle sklízí rozhozenou hromádku vrácených knih, zařadím to až ráno, teď už vážně musím jít!

Vzala kabelku a podívala se do peněženky. Dobrý, jsou tam ještě dvě stovky, to musí na teď stačit a pak už vyberu vejplatu, tohleto dávání peněz na účet je jenom zdržování,

člověk aby pak fičel do spořitelny! Zavřela kabelku a sahá pro kabát, koukla z okna, je tam trošku šero a na ploché střeše protějščího domu stojí muž a telefonuje. Taký mobilovej šílenec, pročpak asi telefonuje ze střechy, asi nechce, aby doma slyšeli, s kým si telefonuje a co si povídají, to je taky vynález, ty mobily! A co se holky naotravujou, všechny děti ve škole už mají mobil, jenom my ne! To zrovna, už takhle nevíme, kam dřív s penězma, a ještě platit za jejich pubertácký hovory! Dost na tom, že účty za telefon jsou měsíc od měsíce vyšší, Jirka jen krčí čelo, ale já přece nikam zbytečně nevolám, co potřebuju, to si vyřídím z práce, i když Hanka někdy taky zahlíží a prej budete soukromý hovory platit! Tak jenom jednou za týden babičce do Deštné, a to volá spíš Jirka než já. Muž zmizel ze střechy, Andula dopíná kabát, zamyká a vychází ven. Je trochu sychravý březnový podvečer, ale jaro už se přece jen hlásí, půjdu přes park, ještě není tma, a tak se nebojím, možná taky proto, že se tady v tom našem maličkým parčíku ještě nic zlého nestalo. Teď rozsvítili, asfaltové cestičky se lesknou, uskočila, protože ji předjel kluk na kolečkových bruslích. Ty by taky holky chtěly, ale kdepak, i kdybysme na to měli, ještě by někde srazily vaz, i takhle se o ně člověk pořád bojí, jsou to moje maličký holčičky, Andula najednou cítí velikou vlnu lásky k holkám, k Jiřímu, musím jim udělat dobrou večeři, a co kdybysme si s Jirkou udělali hezkej večer, spočítám to a třeba mi vyjde aspoň padesátikoruna na láhev vína, kdy jsme naposledy spolu v klidu seděli u skleničky vína? Ani nevím, ale dneska si uděláme pohodu! umínila si a vchází do samoobsluhy. Housky, mlíko, dvacet deka šunky, sýr, kalkulačka v hlavě se roztočila, ještě tadyhletu pomazánku, nebo ne, koupím tvaroh a udělám jim česnekovou, a černej chleba a olejovky – ne, ještě jsou tam jedny, kousek paštiky a místo housek veku,

udělám obložený chlebičky, to jídlo zavání slavnostností – a taky vajíčka doma nejsou, stačí pět, tři rajčata, chtějí za ně nekřesťanský peníze, máme ještě máslo? Ne, Rama stačí, je to zdravější a lacinější, okurky tam jsou ještě od babičky a taky kyselý houbičky, čtvrt kila salátu a dost! Okouní u regálu s láhvemi vína, no jo, tady je sedmička, ale stojí dvě stovky, archivní, to bych si ji dala zarámovat a koukala se na ni! Sedmička vavřince musí taky stačit a je za čtyři pětky, sleduje poskakující čísla na pokladně, sto devadesát osm dvacet, to jsem to ale spočítala! Kavalírsky hodí na pultík poslední dvoustovku, zbytek si nechte! Už abych byla doma, je přece jen ještě zima, ráno to vypadalo na hezké počasí, a tak jsem si vzala lodičky, a teď mě zebou nohy. A ještě k tomu začíná pršet, hrom aby do toho, deštník nemám, a i kdybych měla, v čem bych ho asi tak nesla, obě ruce plný!

Až přijdu, hned dám vařit vajíčka, aby vystydlý, nakrájím věku, ale ne, napřed si zahřeju nohy, chvilku si sednu a opřu se chodidlama o radiátor, boty taky musím dát na topení, aby uschly – plánuje a cachtá se loužemi. Konečně vrátka, tma v oknech, panebože, kde jsou? Ani holky, ani Jirka, těbůh, jestli zhaslo v kotli, bude tam zima jako v jeskyni! Rychle přebíhá pěšinkou vydlážděnou cementovými dlaždicemi, kterými v létě prorůstá tráva, a odemyká. Všude tma a toseví, zima! Radiátory studené, čert aby to vzal, no jo, vlastně ráno povídaly, že jdou na dramaťák, ale holky měly nakázáno dojít domů a přiložit, určitě se na to vyflákly!

Možná bych měla jít dolů zatopit, ale zrovna ne, ať si mrznou, růžová nálada je tatam, Andula shazuje kabát, hází tašku a kabelku v kuchyni na stůl, rychle se převlíknout, tepláky, tričko, tlustej svetr, vlněný ponožky a kožešinový bačkory, konečně je jí trochu teplo a dává se do přípravy večere, teď už skoro bez elánu. Já tady chu-

dinka připravuju slavnostní večeři, bůhví proč, jen proto, že mě to chytlo, a oni si courají kdovíkdě a nedokážou ani dojít domů přiložit, aby máma, ale co máma, aby všichni přišli do tepla! Krájí veku, vajíčka se vaří, už budou, honem pod studenou vodu, aby šly loupat, ty olejovky tady nejsou, kdo je sněd? Ale vlastně jak tady byly naposledy holky – Andrea s Lenkou, spolužačky, se kterými se schází jednou za měsíc vždycky u jedné z nich – tak jsem z nich udělala pomazánku, bodejt! Nakrájela veku a maže krajíčky Ramou, hňácá na ně připravené suroviny, ty vajíčka mají ty slupky snad přicementovaný, kdepak je ten kráječ, jo, tady!

Bouchly dveře, holky s Jirkou se něčemu smějou, copak je tady k smíchu?

„Jé, mami, ty děláš chlebičky?“ sáhla Dana do hromádky šunky.

„Jedeš!“ plácla ji Andula přes ruku. „To je pro všechny! Dělám chlebičky, ale vy jste se vykašlaly na topení a je tady zima jako v jeskyni!“ vyčítá.

„Měly jsme dneska moc důležitou zkoušku,“ utrousila Lucka s pusou plnou kyselé okurky.

„Sakra, nehrabejte se mi v tom, nemůžete počkat až na večeři?“ zaklela Andula a Jirka, který jí dal pusou za ucho, trošku zavyčítal.

„Aničko, neklej!“

„Jakpak nemám klejt, je mi zima a ke všemu mi nejdou loupat vajíčka, podívej!“ štítivě píchla prstem do krabátého vajíčka.

„Nic si z toho nedělej, jsou horší věci na světě,“ pohladil ji Jirka po rameni. „A teďka hned jdu zatopit, aby nám maminka nezmrzla!“ oddusál do sklepa.

„Maminka, maminka,“ bručí si Andula pod fousy. „Vám by asi zima nebyla!“

„Mami, proč se mračíš?“ diví se Dana.

„Nediv se, divizno, a pojd' mi pomoci! Ale napřed umejť ruce, kdovíkam jsi je strkala!“ už se směje Andula a parková nálada se vrací. Holky moje zlatý, kdybych vás neměla, co bych si na tom světě počala? A ten Jirka je hodnej snad až moc, nic ho nerozzlobí, klidás učiněnej, radiátory už začínají hrát a Andula si stahuje svetr.

„Jé, mami, ty ses oblíkla jako na lyže!“ chechtá se Dana a utírá si mokré ruce do utěrky.

„To nemáme ručníky, že si utíráš ruce do utěrky?“

„No a co?“ pohodila Dana utěrku na židli a nacpala si do pusy chlebiček. „Co vlastně dneska oslavujeme?“

„Tak, nevím, možná že přijde jaro, přijde, bude zase máj...“ mává Andula nožem a krájí okurky na tenoučké plátky. „Počkej, neřekla jsem jíst, řekla jsem pomoci! Vyndej tu šišatou mísu, tam ne, je dole pod těma kulatejma, a skládej to pořádně, ne jen tak halabala!“

„Halabala, halabala, chci aby se mamka smála!“ pitvoří se Dana a Lucka, která se přišourala ze svého pokoje, nechápavě vrtí hlavou.

„Ty jsi ale pitomá, co to meleš, prosím tě?“

„Co bych mlela, dělám básničku!“

„Jak koukám, tak spíš žereš!“ píchla Lucka Danu pod žebra a ta vypískla: „Mamí, ať mě nechá!“

„Holky, nemůžete se chovat normálně?“ napomíná je Andula a skládá hotové chlebičky na mísu.

„Co je to normálně?“ ptá se Lucka. „Normálně je pojem velice relativní!“

„Normálně je podle vžitých lidských norem,“ odpovídá Jirka, vracející se ze sklepa. „Už to hřeje, holky, nevyhaslo to, jenom to bylo trochu udušené. Stačilo to jen prohrábnout! Jejda, chlebičky, maminka se, koukám, chce vytáhnout s večeří!“

„Myslela jsem, že bysme si mohli udělat hezkej jarní večer – koupila jsem sedmičku vavřince, už jsme vlastně dlouho...“ zvedla Andula oči k Jirkovi.

„Nemohli bychom to nechat na zítra?“ navrhuje Jirka. „Dneska bych potřeboval doopravit písemky a dodělat přípravy – nějak v poslední době nestíhám!“

Andula přemohla chuť prásknout nožem o stůl. Na zítra, na zítra – co kdyby ses, chlapečku, jednou na všechno vykašlal, nebyl pořád tak zatraceně odpovědný a třeba mě chytil kolem ramen a dal mi pusu a vůbec...!

„Dobře, jak myslíš,“ ucedí mezi zuby a Jiří se po ní starostlivě podíval.

„Ty se zlobíš?“

„Ale ne – konec konců jsem na to zvyklá, napřed škola, pak dlouho nic, pak zase škola...“

Holky se tiše vytratily do svého pokoje, v kuchyni vládne mlčení. Poslední chlebiček přistál na míse – ani už na ně nemám chuť, tak nějak mi ten večer zhořkl, Jiří si sedl na židli ke stolu a vzal ji za ruku.

„No tak, Aničko – víš co? V sobotu si vyjedeme s holka-ma na přehradu, psali v novinách, že má být hezky, zajdeme si na oběd, abys nemusela vařit, a večer tady necháme holky a zajdeme si do vinárny – co říkáš?“

No tak to by docela šlo, i když si myslím, že je to úlitba za ten dnešek, ale co, Andula vstává a jde prostírat. Jenom nevím, kde na to chce vzít, když bude potřeba příští měsíc zaplatit pojistku na barák a ještě jednou nechat přivézt koks, protože s tím, co je ve sklepě, nemůžeme do konce zimy vyjít. Ale co – ať si to udělá, jak chce, beztak na to do soboty zapomene a půjdem tak akorát do Prčic. Přemohla vztek.

„Holky, večere je na stole!“

Holky se přištrachaly, tak co, už je tady lepší nálada?

„A víte co?“ napadlo Andulu. „Když tatínek nemá čas, dáme si místo toho vína třeba ovocnej čaj a uděláme si takovou dámskou jízdu!“ navrhuje holkám

„Viš, mami, moc ráda bych si s tebou povídala, ale nutně se musím učit!“ zaprotestovala Lucka a Dana přikyvuje. „Já taky, máme toho na zejtra strašně moc!“

Za hlubokého mlčení se všichni čtyři pohrabali v chlebíčkách a s úlevou vstávají od stolu.

„Děkuju za výbornou večeři,“ odchází první Jirka a hned za ním holky.

„Co kdybyste mi to tady pomohly trochu uklidit!“ marně za nimi volá Andula, tak prosím, já se tady dělám s večeří a dámy se ani nenamáhají mi trochu pomoci! patlá se ve svém ukřivdění. A ten chlap, to je to samý, jen když si zaleze k sešitům a rodina mu může bejt ukradená! Co je to za život, propánaboha! Jenom věčnej kolotoč posluhování, co sis, holka, udělala, to máš! Peníze žádný, manželskej život skoro žádný, holky už jsou velký a mají svoje zájmy a kamarády – připadám si na konci života, a to mi bude teprv čtyřicet! A dál a dál, pořád stejně, až mi bude padesát a šedesát a... Chce se jí položit hlavu na stůl a brečet a brečet, místo toho sklízí použité nádobí a strká je do dřezu. Měla bych to ještě umejt – ale co, udělám to ráno, otevíráme až v devět, bude dost času. Jenže co s večerem – číst se mi nechce, mám knížek za celý den plný zuby, mohla bych zavolat třeba Lence a někam si s ní zajít, jenže kam, leda tak do parku, na nic jinýho nemám a nechat se od ní hostit, to v žádným případě. Stiskla ovladač televizoru a bloudí z programu na program – pane jo, vůbec není na co se koukat, jedna blbost předstihuje druhou – až tady, na dvojce koncert, Andula si sedá a přivírá oči, pomaličku se uklidňuje. Prásk! dveře se otevřely a v nich Dana.

„Mami, prosím tě, co napsal Jirásek, teda jaký povídky?“

„Copak vám to ve škole neříkali?“ Panebože, člověk tady nemůže mít ani chvilku klidu, ty školní osnovy se snad nezměnily od druhé světové války, Jirásek, copak to mladý vůbec ještě můžou číst?

„Možná říkali, jenže to já jsem asi byla nemocná...“

„Nebo duchem nepřítomná, nemocná jsi nebyla už bůhvíjak dlouho!“ obořila se na ni Andula.

„Páni, ty jsi hned naštvaná! No nic, zeptám se táty!“ odpráskla se dcera zpátky a je definitivně po klidu. Hudba je najednou příliš vtíravá, Andulu rozbolela hlava, ale co, půjdu si lehnout a snad to všechno zaspím a ráno nebudu tak protivná.

„Dobrou!“ houkne do předsíně všem najednou. Lucka vykoukla ze dveří.

„Ty už jdeš spát? Je teprve půl desátý!“

„Proč bych nemohla jít spát v půl desátý?“ zase se ježí Andula. „A vůbec, co se staráš, říkála jsi, že máš moc učení, tak se uč a na mě se vykašli!“ trochu hlučně zavírá dveře a míří do koupelny.

„Aničko, není ti něco?“ strčil Jirka hlavu do dveří.

Najednou máš starosti, ale čas pro mě nemáš, tak si zalez a dej mi pokoj! myslí si a odpovídá: „Ne, nic mi není, ale chce se mi spát.“

„Tak dobrou,“ zavírá tiše dveře – tak vida, už ani pusy na dobrou noc mi nedá, a já ji snad vlastně ani nechci – nebo chci? Chtěla bych, aby to bylo všechno jinak, abysme měli víc peněz a nemuseli škrtit každou korunu, já vím, že jsou lidi na tom ještě hůř, ale jsou taky takoví, co jsou na tom mnohem líp, vím, že peníze nejsou všechno, ale kdyby jich bylo víc, tak bysme snad i na sebe měli víc času, ono to nějak všechno souvisí se vším nebo třeba to ani jinak

neumíme... Vychází z koupelny a zavrtala se do postele, spát se jí nechce, polštář už je mokrý od slz, nakonec usnula a ani nepostřehla, kdy šel Jirka spát.

II

Lída vyběhla z knihovny, panebože, pět pryč a já ještě ani nevím, co mu udělám k večeři. Guláš nestihnu, přijde tak kolem sedmý a maso by bylo tvrdý, sekanou měl včera a kupovanou by stejně nejed, tak co, propánakrále, co, aby zase nebyl rámus. Modřina nad pravým loktem ji zabořila, ještě že mě nepraštil do obličeje, holky stejně něco tuší, jen o tom nemluví, zatím jsem se vždycky vymluvila, že jsem upadla nebo se praštila o skříň, ale dobře vědí, že takový nemehlo nejsem! Myšlenky se vrátily k nadcházejícímu večeru. Probírá možnosti, co tak udělat, aby to bylo rychle a Mirek zase nenadával, dokáže bejt přece taky docela hodnej, než jsme se vzali, byl tak prima a teď... Táta, ten by mu asi jednu vrazil, kdyby ještě žil a co potom, stejně radši nedomýšlet.

Kolik mi vlastně ještě zbylo peněz na nákup, v duchu přebírá obsah peněženky, měla by tam bejt stovka a nějaký drobný, co kdybych mu koupila kuřecí řízek, ale to ne, spíš kotletu na minutku, ale to zas by možná nadával, že všechno prožerem – už vím, udělám buřtguláš a hodně ostrej, koupím kus točenýho, brambory mám, cibuli a česnek taky, tak snad feferonky... Došla ke dveřím obchodu, tak honem, půlku chleba a pět housek, půl kila točenýho, dvě piva a malý feferonky – to bude za tu stovku tak akorát a třeba mi Mirek nějaký peníze dá. Někdy dá, někdy nedá – podle nálady! Platí a skládá nákup do tašky, už abych byla doma, je nevlídno a v bytě je aspoň teplo a taky sebou musím hodit, aby měl večeři připravenou, než přijde.

Skoro dobíhá k domu, odmyká vstupní dveře a po dvou

schodech letí do druhého patra. Co to má znamenat – klíč je zevnitř ve dveřích, snad už není doma? Ale proč by nechával klíč v zámku, když ví, že přijdu? Tiskne tlačítko zvonku, nic, ještě jednou a ještě... Otevírají se vedlejší dveře a paní Miloňová, taková tichá a moc hodná paní tiskne, prst na pusu a kýve na Lídu.

„Liduško, ten váš tam má asi nějakou návštěvu, přišel dneska dost brzo a zvesela, jinak bych to nevěděla, ale dělali dost rámus – to víte, já jsem sama a věčně potichu, takže slyším i to, co bych možná neměla... No, uvidíte sama!“ Klíč v zámku rachotí, Mirek stojí ve dveřích.

„Tak ty tady drbeš, místo abys šla domů!“ spustí a táhne Lídu za ruku domů.

„Nedrbu, ale jak jsem mohla jít domů, když jsi nechal klíč ve dveřích – copak jsem si mohla otevřít?“ protestuje Lída, ale to už se dveře zabouchly a Mirek s ní smýkl o protější stěnu.

„Tak aby bylo jasno,“ zvedá výhružně ruku. „Pánem jsem tady já a budu si dělat, co budu chtít! Ty nám pěkně připravíš pořádný občerstvení, ale běda, jestli nám to nebude chutnat! Doma nic nemáš, tak jsem něco koupil, je to v kuchyni na stole, a teď pal, ať jsi raz dva hotová!“

„A kdo to vlastně u nás je?“ špitla Lída. „Aspoň abych věděla, pro kolik lidí...“

„Uvidíš, až přineseš to jídlo,“ zabouchl Mirek dveře od pokoje, odkud se ozývá halas několika hlasů. Lída už beze slova svléká kabát, přezouvá se a míří do kuchyně. Salám a piva do lednice, housky a chleba do linky a teď – co je to na stole? V papíře paprikový salám, nejmíň půl kila, dvě láhve okurek, papriky, rajčata, paštika, krabice zavináčů, šunka, vejce – panebože, to muselo stát peněz! Dává rychle vařit pět vajec a chystá dvě mísy – na jednu dám zeleninu, na druhou to ostatní. Ruce se jí třesou – jestlipak koupil

taky nějaký pečivo – jo tady je pytlík rohlíků a malá šiška chleba, krájí chleba a s rohlíky dává krajíčky na proutěnou ošatku, ještě talířky a příbory, jen nevím kolik... Dveře kuchyně se otevřely.

„Tak bude to?“ houkl Mirek.

„Jen se dovařej vajíčka – a pak, nevím, kolik talířků a příborů...“

„Prosím tě, jakýpak štráchy, stejně to budem jíst rukama! Jen nějaký ubrousky, abysme si nemuseli utírat ruce do ubrusu – a pro sebe přines sklenici, snad si dáš s náma?“ obrací se na ni s otázkou, na kterou se nedá odpovědět jinak než kladně.

„To víš, že dám,“ souhlasí Lída, i když by stokrát radši seděla v kuchyni a měla trochu klidu.

Mísy jsou připravené, Lída klepe na dveře pokoje. „Mirku, prosím tě, můžeš mi s tím pomoci?“ Její žádost docela zanikla v návalu smíchu, a tak se vrací do kuchyně a s první mísou vchází do obýváku. Rychle přehlédla očima shromážděnou společnost. Dvě ženské a jeden mužskej – ani jednoho z nich v životě neviděla, propána, jak můžou čtyři lidi nadělat tolik kraválu?

„No konečně!“ uvítal ji manžel. „Přines ještě další a pak ti povím, kdo to tady u nás je!“ rozvalil se v křesle.

„Myslela jsem, že bys mi mohl trochu pomoci, bylo by to rychlejc,“ dovolila si Lída a jedna z žen se zvedla, ještě než stačil Mirek odpovědět.

„Já vám pomůžu, to je přece spíš ženská práce! Ještě musíme udělat ty topinky, tak to bude déle trvat – chtěli jste přece topinky?“ obrací se k ostatním.

„Jasně,“ odpovídá druhý muž. „Klidně jí pomáhej, ale ne abys ji na nás naváděla!“ rádoby žertovně zahrozil na ženu prstem, ale je v tom něco zlého, nepříjemného.

Dveře se za oběma zavřely.

„Jste moc hodná, ale to jste nemusela, zvládla bych to sama – a o těch topinkách jsem nevěděla, byla bych je už připravila!“

„Na topinky si ani nevzpomněli, ale jsou už tak namazaný, že stejně dávno zapomněli, co vlastně chtějí. A já jsem ráda, že jsem mohla na chvílku utéct – tak jsem si je vymyslela. Počkejte,“ podává Lídě ruku, „já jsem Vlasta, manželka Rudly, a můžeme si tykat, co říkáš?“

Lída kývá, Vlasta je jí od prvního pohledu sympatická, taková příjemná ženská se smutkem v očích, Lídě se zdá, že jsou obě na tom tak trochu stejně. Vyndává pánev, olej, chleba, Vlasta krájí krajíčky, olej prská a zlatavé topinky se vrší na míse. Obě mlčí, jen občas se po sobě podívají. Lída loupe česnek, hodně česneku, to zase bude smradu, alkohol a česnek dohromady, to bude lahoda! Jen aby Mirek usnul dřív, než ona půjde spát, jen aby...

Když se namaže, není s ním k vydržení, je aktivnější než jindy. Jen jednou zkusila vzdorovat a víckrát už by to neudělala. Lepší vydržet jen Mirkovo opilé těžké tělo na svém třeba čtyřikrát pětikrát za noc než kromě toho ještě snášet ránu za ranou...

„Prosím tě, ty loupeš ten česnek pro okres?“ oslovila ji Vlasta a bere jí nůž z ruky.

„To ne, jen jsem se trochu zamyslela,“ dívá se jí Lída do očí. „Ale už abysme šly, nebo zase budou řeči, že jsme tady dlouho,“ dodává a bere mísu do ruky.

„Poslyš,“ zastaví ji Vlasta, „mohla bych ti někdy zavolat, třebaš bysme se mohly sejít a trochu popovídat. Víš, nemám tady žádnou kamarádku, jsem z Ústí a tady dohromady nikoho neznám...“

„To víš, že jo,“ odpovídá Lída, „jen aby Mirek neměl řeči...“

„Neboj, to vymyslíme,“ otevírá Vlasta dveře do pokoje.

„Už se to nese, pánové a dámo, tedy dámo a pánové,“ stává na stůl misku s česnekem, za ní Lída s mísou topinek.

„No prima,“ pochvaluje si druhá přítomná žena – kdo-pak to asi je, připadám si lichá, Mirek se na ni dívá jako na obrázek, ono je taky na co, zrzavá, nalíčená, sukně nad kolena, přiléhavý svetřík, bujné poprsí...

„To je Doris,“ přerušil Mirek její myšlenky, „moje budoucí sekretářka, a tohle,“ přešel prstem po zbývajících, „je Rudla, můj příští šéf, a Vlasta, jeho žena. Určitě jste se nad topinkama seznámily!“

„Jak příští šéf?“ odvážíla se zeptat Lída.

„Já ti to neřek?“ obrátil se k ní Mirek. „Měním místo, budu dělat u Rudly v podniku administrativního ředitele!“

„Jo jo,“ přikyvuje Rudla. „To víte, Liduško, můžu vám tak říkat? Práce moc a lidí málo, Mirek je moc šikovnej a do našeho podniku je jako narozenej! To byla klika, že jsme se seznámili!“ dodává a přisunuje Lídě sklenici plnou čehosi průhledného, nejspíš vodky.

„Tak na zdraví a na příští společné podnikání!“ ťuká a Lídě nezbývá než se napít.

„A co vlastně ten váš podnik vyrábí?“ obrací se Lída na Rudlu.

„No my vlastně nic nevyrábíme, ten podnik je vlastně takovej obchodní, nákup a prodej zboží se tomu říká – ale vynáší to, vynáší – budete se mít jako lordi, že jo, Mirku?“

Jo lordi, stejně z toho neuvidím ani korunu, ale snad ani nechci, na první kouknutí se zdá, že je to moc podivný podnikání, ale to ani není moje věc, spíš Rudlova a teď už i Mirkova. Jen aby se nenechal zatáhnout do nějakých bůhvíjakých kšeftů – jenže kdybych se umluvila, stejně si udělá, co chce, a ještě budu mít další modřiny, když ne něco horšího...

„Liduško, co že jste tak smutná?“ obrátil se na ni Rudla

s otázkou a bere ji za ruku. „Napijte se a všechny starosti budou pryč – vlastně jakýpak starosti, odteďka budou jen samý radosti – že jo, Vlasti?“

„Jistě,“ odpovídá Vlasta a dívá se někam do stěny. Mirek drží Doris za ruku a něco jí povídá, Rudla se statečně opíjí, má ale výdrž, jen co je pravda, Vlasta přisedla k Lídě.

Mísy se už skoro vyprázdnily, poslední topinka je tvrdá jak beton a blíží se půlnoc.

„Tak snad abysme to pomalu rozpustili,“ navrhuje Rudla. „Zejtra musíme do práce a ty, Mirku, nastupuješ v osm, tak abys byl fit!“ trochu nejistě se zvedá. „Tak, Vlasti, jdeme – jo, můžeš nám zavolat taxíka? Autem bych si nedovolil, přece jen jsem trochu...“

„Trochu?“ podívala se na něj Vlasta. „Jsi opilej jako Dán, zabil bys nás všechny! A Doris jede s náma?“ dodává ještě a Rudla kývá. „Jasně, jakpak by se dostala domů? Ledaže by,“ zajíkl se smíchem, „Ledaže by zůstala tady, ale kde by pak spala Liduška, že jo?“ chechtá se vlastnímu vtipu a Vlasta se mračí.

„Tak jdem, Doris, vezměte si kabát, ať taxík dlouho nečeká!“

Mirek hlásí, že taxík bude za pět minut, je tak právě čas se obléct a sejít dvě patra.

„Děkujeme za příjemný večer,“ loučí se Vlasta a Rudla kývá. Doris zarytě mlčí a sleduje Lídu hodnotícím pohledem. No – myslí si – tahleta puťka a já, to je snad přece jenom rozdíl. Uvidíme, jak se věci vyvinou, uzavírá sama pro sebe na schodech.

Lída sklízí ze stolu, otevírá okno a pospíchá s nádobím do kuchyně. Mirek se vrací a stojí mezi dveřmi.

„Musím tě dneska docela výjimečně pochválit, vytáhla ses! Jenom kdybys trochu líp vypadala, podívej se na Doris, jak ta o sebe dbá!“

Lída mlčí, ví, že jakékoli slovo protestu by znamenalo přinejmenším záplavu nadávek.

„Tak pojď spát!“ nařizuje Mirek.

„Nemůžu, musím to tady uklidit, podívej, jaká je tu spoušť!“ pokouší se Lída o obranu, i když je jí jasné, že marnou.

„No a co, snad stihneš uklidit ráno, než půjdeš do práce! Vezmu si ten modrej oblek, připrav mi bleděmodrou košili a modrou kravatu, vzbud mě v šest, ať mám dost času se dát pořádně do gala, to víš, na prvním dojmu nejvíc záleží!“

„A žes mi neřekl, že měníš místo?!“ obrací se na něj Lída.

„Nemusíš taky hned všechno vědět. A už to víš,“ uzavřel Mirek. „A teď jdem do postele, je pozdě!“ chytil ji za ruku a táhne do ložnice.

„Počkej, chceš připravit košili a taky se musíme umejt, nebudeme přece...“

„Na košili je dost času zejtra, přivstaneš si – a mejt se můžem taky až ráno!“

Dveře ložnice se zabouchly.

III

Rambousková položila tašky na práh a stiskla kliku. No jo, zase zamknul, aby ho někdo neodnes, dědka jednoho! Vztekle kopla do dveří.

„Táto, táto!“ ječí. „Pojď mi pomoci, už to nemůžu unést a ty ke všemu zamkneš dveře, nevím proč!“

Za dveřmi ticho, dědek má asi puštěnou televizi na plný pecky, už taky prd slyší, bóže, proč mě tak pámbu trestá, hluchej protivnej dědek, snacha k ničemu a Toník – darmo povídat! Jenže za všechno stejně může ta jeho, dokud byl svobodnej, byl jako putička a teď – chlastá, hraje na automatech, čert aby to vzal. Ale to je tím, že ho doma nic netěší, aspoň kdyby měli dítě, snad by... pokračuje v úvahách. Teprve když zaslechne za dveřmi kroky, přeruší proud myšlenek. Dveře se otevírají, Rambousek v pantoflích, vytaháných tepláčkách a usmoleném triku bere do ruky tašky.

„Prosím tě, to musíš tak hulákat? To tě musí slyšet celá ulice?“

„No co, ať lidi slyšej, že mě ani domů pustit nechceš!“ uleví si Rambousková a cpe se do dveří, aby už byla v teple.

„Proč bych tě nechtěl pustit domů? To jako že jsem zamknul? A kdo pořád vykládá, jak se krade a že se musí zamykat, co?“

„To jo, ale jen když není nikdo doma. Podívej se na sebe, kdyby přišel zloděj, tak by se tě lek a utek! Ty tepláky a to triko já stejně hodím do kontajneru, abys věděl!“ odkládá Rambousková v předsíni kabát a hrne se do kuchyně.

„Jak vypadám, tak vypadám! Chraň tě pámbu mi zahodit moje nejmilejší voblečení! To bys teprv viděla tanec! Kam s těma taškama?“ ptá se Rambousek a stojí uprostřed kuchyně, v každé ruce náklad.

„No kam – počkej, já si vyndám, co je naše, a to vostatní dej ke schodům, mladá si to veme, až přijde!“ hrabe se Rambousková v taškách a přebírá balíčky s nákupem. „Stejně ti řeknu, že by si mohla Drahuna nakoupit sama, ale to ne, honit bábu po krámech, na to ji užije! Líná je jak veš, ale já to Toníkovi povídala, neber si ji, je to pěkná...“

„Nech toho,“ přerušil proud její řeči Rambousek, „to už je obehnaná písnička, už jsem to slyšel nejmíň stokrát! A vůbec – proč jí teda nakupuješ, když ti to není vhod? Však vona by si sama taky nakoupila!“

„Jo, nakoupila, nakoupila, ale co by asi tak koupila? To já všechno pěkně vyberu, prohlídnu – kdepak ty mladý, furt samej kvalt, veme, co jí první přijde pod ruku, to by dopadli!“

„No tak vidíš, ještě že je zachráníš, to aby ti na kolenou děkovali,“ schovává se Rambousek za noviny, aby bába neviděla, jak se usmívá.

„Tak,“ končí Rambousková přehlídku nákupů, „a todle to dej pod schody, ať si to tam veme, až přijde!“ podává Rambouskovi tašku.

„Prosím tě, dyť tam skoro nic nejni, to je nákejch řečí, skoro všechno bylo naše!“

„Ale skoro všechno, a stejně nakupuje samý voloviny, drahý to je až strach – no podívej, sejrový rohlíky, jako by nestačily vobyčejný – a musli – bóže, to snad ani nevím, co to je – a bílý jogurty, ty stojej za pěkněj drek, je to kyselý jak šťovík, no ta toho chudáka Toníka živí, jen co je pravda – no a tady – šunkovej salám a takovej kus sejra – kdyby radši koupila pořádněj kus bůčku a udělala ho

s knedlíkem a zélím, to by si Toník pošmák, ale kdepak, prej zdravá výživa – na tu já se jí krásně vyprdnu!“ ulevila si Rambousková.

„Nutí ti jí snad někdo?“ ptá se Rambousek. „Vař si, co chceš, a mladý nech, ať si jedí, co chtějí. Já nevím, že ty musíš furt do všeho kecat!“ bere Rambousek tašku s nákupem mladých a nese ji do předsíně. „Jo – a neměl bych aspoň ten salám a ty jogurty dát do lednice – je tady teplo a mohlo by se to...“

„Jen ať si to dá do lednice sama, ještě by řekla, že jí lezem do bytu. Víš, že si zase koupila nový boty?“

„Nevím a je mi to úplně jedno. Když na to má, ať si koupí třebaš patery.“

A vlastně – jak to víš?“

„No měla je stát za dveřma, večer jsem se tam šla podívat a poslechnout, jestli se zase nehádají. Jenže von Toník nebyl doma, přišel až v noci, slyšela jsem ho!“

„To já taky, protože dělal pěkněj kravál, musel zas bejt nametenej. Kdybych moh, tak ho přehnu přes koleno...“

„To jo, chudákovi klukovi bys ubližoval, a že za to všechno může vona, to je ti jedno!“ konstatuje Rambousková. „Chceš kafe?“

„Kafe nechci, spíš pořádnou večeři – a mladá za nic nemůže, to mi věř!“

„No jo, aby ty ses jí nezastával – bodejť, chlap jako každý druhý, když vidí mladou, je celej vedle!“ staví Rambousková na stůl hrnek s kávou a sedá si.

„Halt!“ zarazí ji Rambousek. „Copak bude s večeří?“

„Žádná starost, večeře je hotová, jen ji vohřát! Vypiju kafe a bude to v cukru letu!“

„A jakoupak laskominku mi dneska moje drahá ženuška přichystala, že to bude v cukru letu?“

„Budeš koukat – jo a ještě si chci prohlídnout ty knížky,

co mi Andulička doporučila – panečku, to je ženská, vo rodinu se stará, dvě děti a mužskej, to neni jen tak, barák a všecko vokolo toho a eště pracuje v knihovně a furt je milá, vlídná – ne jako naše mladá, věčně zamračená jako čert! Ale to vona se vyusmívá v tý recepci na chlapy a doma holt už...“

„Nech toho, prosim tě, a vypij to kafe, mám hlad!“ Rambousek se natáhl na kanape a vzal do ruky noviny.

„Nojo, na kanapi, na to tě užije, ale pomoct mi něco, to ne!“ ulevila si Rambousková a vytahuje z tašky hromádku knížek.

Rambousek listuje v novinách a mlčí.

„No co na to řekneš?“ zkouší Rambousková.

„Co bych říkal, nic! A co sis vlastně pučila?“

„To bys mrkal – koukni – *Láska v bouři, Květ lásky, Zmařený život, Rytíř a odaliska* – jejda, to asi bude pěkný – a tadydle *Moc lásky, Láska vše překoná*. To bude počteníčko,“ libuje si.

„To teda mrkám – jen to, prosím tě, nečti v ložnici!“

„A proč, dyť víš, že nejradši čtu pod peřinou!“

„Aby mě nakonec ty lásky neshodily z postele – je jich jako máku a člověk neví...“

„Ty si taky děláš ze všeho šprťouchlata! Jen kdyby sis nákou přečet, ale to ty ne, jen ty pitomý noviny louskáš, stejně v nich nic nejni...“

„Děkuju, jako by se stalo!“ duní zpoza novin. „A co bude s tou večerí?“

„Nojo, dyť už jdu,“ zvedá se Rambousková od stolu a míří do špajzu.

V předsíni cvakly dveře a ozvaly se kroky. Snacha klepá a strčila hlavu do dveří.

„Děkuju za ten nákup – stačily peníze?“

Rambousková položila hrnec na stůl. „To víš, že stačily,

Drahuško, ještě mi zbylo – počkej, asi dvacka – hned ti to vrátím!“ štrachá se v kapsách, ale snacha ji zarazí. „Nic mi nevracejte, nechte to na příště! Taky bych si mohla nakupovat sama, nechci vás obtěžovat...“

„Jakýpak vobtěžování,“ sladce se usmívá Rambousková. „To já pro vás, děti moje, ráda udělám, když nemůžu na procházku s kočárkem, tak aspoň ten nákup, že jo?“

Snacha stiskla rty a mlčí, ještě chvilku a začnu brečet, honem pryč, ať to bába nevidí.

„Tak děkuju a dobrou noc!“ špitne a je pryč.

„Tak to vidíš, táto, prej dobrou noc, to abysme k nim určitě dneska nechodili! Viděl to svět?“

„Jo, viděl, chtěj bejt sami, co je na tom? Jo a dočkám se konečně tý večere?“

„Aby ses nezbláznil, to máš takovej hlad? Dyť snad na tý brigádě chodíš na vobědy?“

„To chodim, ale to je takový jalový jídlo, a když člověk dělá, musí se pořádně najíst!“ opáčí Rambousek a vstává z kanape.

„Dělá, dělá – zametat ulici, to zas nejni až taková práce! Dyť to dělaj i ženský! Já bych to příkladně dělala hned!“

„Jo, to věřim, to by, panečku, bylo drbů! Beztak na ty nákupy chodíš jen proto, abys sbírala drby!“ zakončil Rambousek diskusi a kouká pod pokličku. „Zase guláš?“ vzdychá. To už je tendle tejden potřetí!“

A kdybys věděl, že je to furt ten samej, jen tam dycky přidám kus salámu nebo vařenýho masa, myslí si Rambousková a staví hrnec na sporák.

„Chceš k tomu chleba, nebo rohlík?“ ptá se sladce.

„Knedlík, už ani nevím, kdy jsem naposledy viděl pořádněj knedlík!“ zatoužil Rambousek, ale má smůlu.

„To víš, že jo, v sedm hodin budu vařit knedlík, to zrovna! Tak chleba, nebo rohlík?“

„To je jedno,“ sedá si odevzdaně Rambousek ke stolu. „Hlavně už mi to dej – a taky pivo!“ dodává.

„Vem si ho v lednici, přece nechceš, abych ti kór tak posluhovala! Dost na tom, že ti nandám na talíř!“ pleskla Rambousková na hluboký talíř pořádnou porci guláše.

„Ty nebudeš jíst?“

„Ne, přešla mě chuť, a večer se člověk nemá cpát, není to zdravý!“

„Nechceš, nejez!“ bere Rambousek do ruky lžíci a ulamuje kus rohlíku. „Zase jsou ty rohlíky jako gumový, dneska neuměj upíct pořádněj rohlík!“

„Hele, táto,“ začíná opatrně Rambousková, „zejtra беру důchod, co kdybys si koupila pořádnou voňavku?“

„Na co, prosím tě, na starý kolena voňavku?“ diví se s plnou pusou Rambousek.

„Jako mladá ses nevoněla a teďka... No konečně je to tvůj důchod, dělej si, co chceš!“ uzavírá a věnuje se guláši.

„No víš,“ vysvětluje Rambousková, „chtěla bych, aby se za mnou táhl obláček vůně jako za těma hrdinkama v románech. Kdybys přišel domů, hned bys poznal, že tam jsem...“

„To poznám i bez voňavky, protože nezavřeš hubu, jak je den dlouhej,“ ulevil si Rambousek, „a kromě toho, žádný smradý tady doma čuchat nejsem ochotnej!“

„Jakýpak smradý,“ urazila se choť. „Vůně, vůně by to byla. Ale když nechceš...“ natahuje. „Nic mi nepřiješ, ani takovou maličkou radost...“

„Tak si, prosím tě, kup, co chceš, a nech mě najíst!“

„No jo, žrádlo, to je tvoje, ale o duši zájem nemáš!“ fňuká Rambousková.

„Co má voňavka společnýho s duší, to vážně nevím. Kup si ji a hotovo!“

Rambousek položil lžíci a konstatuje: „Ten guláš, matko, nestál za nic! Z jakýho masa jsi ho dělala?“

„Z hovězího předního, tatínku, vlastně z klišky, ta je na guláš nejlepší!“ sladce odpovídá Rambousková. „Jen jsem ti tam přidala kousíček točeňáku pro lepší chuť, takovému guláši se říká muzikantskej...“

„Tak jo, ale zejtra už ho nechci ani vidět,“ končí Rambousek diskusi a vstává od stolu. „Pivo si vezmu k televizi, za chvíli začíná fotbal!“